

Dkt. Marv Wilson, Manabii, Kipindi cha 1, Utangulizi

© 2024 Marv Wilson na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Marv Wilson katika kozi kuhusu Manabii wa Biblia. Hii ni kipindi cha 1, Utangulizi.

Sawa, niko tayari kuanza.

Tuombeane, nasi tutaanza darasa. Baba, tunakushukuru kwa kutrudisha kutoka mapumzikoni. Tunapoanza masomo yetu kwa muhula huu wa masika, tunaomba utuwezeshe kutoa juhudi zetu zote kwa vivutio vyote vya maisha vinavyoshindana vinavyotuzunguka.

Tunaomba kwamba tuwe na mwelekeo na ari ya kufanya kazi katika kila moja ya kozi zetu kwani umetupa uwezo na muda. Asante kwa manabii wanaotufungulia ulimwengu mzima wa uelewa, moyo wa Mungu kwa masuala ya jamii na watu ambao daima walitupatia tumaini. Tunaomba kwamba tuwe watu wa matumaini na pia wale wanaowajali wale wanaotuzunguka.

Niongoze ninapofundisha katika muhula huu wote. Ombea kila mwanafunzi. Hii itakuwa uzoefu mzuri wa kuwajua manabii na kubadilisha maisha yetu kwa kusikia kile ambacho manabii walisema. Omba hivi katika jina la Kristo Bwana wetu. Amina.

Sawa, nitaanza kwa kutoa mtaala.

Nitatoa maoni machache tu kuhusu mtaala. Nina shauku ya kusoma maandiko. Sasa wanafunzi wengi huchukua kozi katika masomo ya Biblia na fasihi ya theolojia, lakini kwa bahati mbaya hawarudi kwenye vyanzo vya msingi.

Angalau hazirudi kwenye maandishi. Kusikia kama yalivyotolewa na, katika kesi yetu, manabii wenyewe. Na hivyo hilo litakuwa lengo kuu la kozi hii.

Usijifanye kama mtaalamu wa magonjwa ya akili ikiwa hujapata shida na Freud, Jung, Adler, au yeyote yule. Usiseme wewe ni mwanahistoria ikiwa hujawahi kupata shida na Iliad na Odyssey, au Herodotus, au Josephus, au yeyote yule, kama walivyoandika, badala ya kusoma vyanzo vya pili vinavyofupisha baadhi ya msisitizo na mada. Sasa, ni rahisi kila wakati kupata kitu kinachotangulia nyenzo hii.

Nataka uisikie kama ilivyoandikwa na ujitahidi kuielewa yote? Habari njema kuhusu fasihi ya Biblia ni kwamba ufafanuzi bora zaidi kuhusu Biblia ni Biblia.

Na kwa hivyo, ambapo fasihi nyingi za kinabii zinatokea kuwa za kishairi, unaposoma hilo, hasa katika usambamba, ambapo mara nyingi utaupata, mstari wa pili,

unaoenda sambamba na mstari wa kwanza, unaweza kuwa na maana sawa. Unaweza kuupanua. Unaweza kuwa tofauti nao.

Inaweza kuelezea kwa njia fulani. Kwa hivyo, kwa njia nyingi, ingawa ushairi unaweza kuwa mgumu wakati mwingine, kwa kutumia mifano, madokezo ya mambo, lugha ya fumbo, manabii wanawezekana. Ni hazina kubwa ya Biblia ambayo haijagunduliwa.

Kwa hivyo, huo ndio msisitizo wetu. Ni wazi kwamba, tukiwa na manabii 15 au 16 katika Biblia walioandika vitabu au ambao majina yao yameunganishwa na vitabu, hatutaweza kuwaelezea wote. Lakini nadhani tutazingatia manabii sita wadogo, ambao wana mada muhimu sana kwetu.

Na pia, maliza kozi kwa wiki kadhaa za msisitizo kwa Isaya, ambaye ni mmoja wa kazi muhimu na nzuri za fasihi zilizovutia umakini wa Handel alipoandika The Messiah, ambaye ananukuu sana kutoka kwa kitabu hicho. Na Isaya, bila shaka, anazungumzia zaidi kuhusu Masihi kuliko nabii mwingine yeyote. Kwa hivyo, anaunganisha na Agano Jipya na waandishi wa Agano Jipya walioandika hapo.

Nina idadi kadhaa, pamoja na Biblia, ambayo darasani kwa kawaida nitakuwa nikifanya kazi na NIV, ingawa mara kwa mara nitatumia RSV. RSV mpya na NIV ni Biblia mbili nzuri sana ambazo zinaweza kutumika katika kujifunza kwa ajili ya majaribio yetu mawili ya Biblia ya Kiingereza. Moja itakayozingatia manabii sita wadogo, na moja itakayozingatia nusu ya kwanza ya Isaya.

Katika kozi hii pia ninatumia kazi ya kitambo kuhusu manabii iliyoandikwa na Abraham Joshua Heschel. Kama hujawahi kusoma Heschel, Heschel ni chanzo kizuri. Heschel alikuwa Myahudi wa kwanza kutoka Ulaya hadi Amerika na alialikwa kufundisha katika seminari ya theolojia ya Kikristo, jambo ambalo alilifanya katika Seminari ya Theolojia ya Muungano ng'ambo ya barabara kutoka Seminari ya Theolojia ya Kiyahudi, ambapo alifundisha kuanzia 1945 hadi kifo chake mnamo Desemba 23, 1972.

Heschel, tofauti na vitabu vingi kuhusu Biblia, anaandika kana kwamba Mungu yuko hai. Hakuna kifo cha Mungu baada ya kifo. Heschel aliamini kwamba Mungu ndiye nguvu kuu ndani ya ulimwengu, ambayo uwepo wake ulikuwa kila mahali.

Kwa kuzingatia hilo, mtu anasimama katika mshangao na mshangao mkubwa. Aliandika tasnifu yake ya udaktari kuhusu manabii. Hii ni marekebisho ya kazi hiyo ya Kijerumani na ina nyenzo nzuri, ikiwa ni pamoja na, ikiwa una dhana ya haki ya kijamii kama Mkristo, si kwa sababu kanisa la kwanza liliamua, vema, tunapaswa kufikiria kuhusu maskini na wasiojiweza katika jamii.

Hapana, ni kwa sababu manabii wa Israeli walizingatia hilo. Na kanisa la kwanza kabisa, likiwa lote la Kiyahudi, lilikuwa limesimama tu katika desturi iliyokuwapo kwa mamia na mamia ya miaka. Kwa hivyo, Heschel ana mambo mazuri kuhusu manabii.

Anaandika kwa ushairi. Kwa muda wote nilipokuwa Gordon, nimefundisha semina ya wakubwa katika maandishi ya Abraham Heschel. Na kando ya Biblia, amefanya mengi zaidi katika kubadilisha mtazamo wangu kuhusu Mungu, Israeli, maandiko, manabii, kuliko mwandishi mwingine yeyote.

Kwa hivyo, nadhani utathamini Heschel. Kuna vitabu vingine vichache ambavyo nimevijumuisha. Tutajadili tatizo la haki ya Mungu katika ulimwengu uliochanganyikana, swali la theofani, ambalo kitabu cha Habakuki kinatuuliza.

Katika fasihi ya kishairi, Biblia, bila shaka, kitabu cha Ayubu kinaibua swali linalofanana sana katika muktadha tofauti. Pia tutaangalia kitabu cha Walter Kaiser kuhusu utume katika Agano la Kale. Israeli ni 'au goyim, nuru kwa mataifa.

Na tunapoangalia uelewa wetu wa misheni kama Wakristo, tena, kanisa la kwanza halikuamua labda hili lingekuwa wazo zuri kushiriki kile ambacho tumekijua na ulimwengu wote. Mungu alikuwa tayari akiandaa ulimwengu kwa ajili ya hilo, hakika pamoja na Baba Ibrahimu. Ibrahimu, nitakufanya kuwa mkuu wa taifa, nitakufanya kuwa taifa kubwa.

Na mataifa yote duniani yatabarikiwa kupitia wewe. Kwa kweli, Ibrahimu alikuwa nabii, amini usiamini. Na ingawa kwa kawaida hatusomi Ibrahimu kama nabii, kwa sababu yeye si sehemu ya kipindi cha manabii, ambacho kilianza karne ya 8 hadi karne ya 5, takriban.

Lakini, Ibrahimu alitarajia ukweli kwamba uhusiano wa agano ambao Israeli walifurahia na Mungu haungekuwa kitu maalum. Ulikuwa wa kusukumwa na ulimwengu wote. Na ulimwengu wote ungemjua Mungu wa Israeli. Hiyo, kwa njia, ndiyo maana hata leo, ninapozungumza, jamii ya Wayahudi inashukuru sana kwa vikundi kama Watafsiri wa Biblia wa Wycliffe ambao wamechukua Neno la Mungu na kuliweka katika mamia na mamia ya lugha na lahaja kote ulimwenguni.

Wameleta ujumbe huo wa imani ya Mungu mmoja kimaadili, ujumbe wa manabii, Zaburi, na Torati kwa ulimwengu. Jumuiya ya Wayahudi haikuweza kufanya hivi. Haina nguvu kazi ya kufanya hivyo.

Lakini, kanisa, kwa namna fulani, limeingia katika utume huo wa kuwa nuru kwa Mataifa, ambao ulikuwa utume wa Israeli. Na sisi, katika kanisa, tunaingia katika huo kama sehemu ya familia iliyopanuliwa ya Ibrahimu. Zaidi kuhusu hilo baadaye.

Sawa, inatosha kuhusu vitabu vya kiada. Kwa hivyo, darasani, nitatoa mihadhara ya utangulizi kwa manabii. Na kisha, tutaanza somo letu la manabii sita wadogo ambapo, darasani, nitazungumzia mada kuu katika manabii, nikitoa maoni ya ufafanuzi, kitheolojia, ya akiolojia, na ya kitamaduni kuhusu maandishi.

Katika kujiandaa kuingia katika manabii, pia nitatoa mihadhara michache kuhusu hermeneutics. Hermeneutics ni jinsi ya kutafsiri manabii. Ni kanuni gani za kutafsiri aina hii ya fasihi zinazoitofautisha na, tuseme, simulizi la kihistoria, au sheria, au mafumbo.

Kuna aina nyingi tofauti za fasihi katika Biblia. Na kuna kanuni ambazo nadhani tunahitaji kuzingatia tunapokuja kwenye fasihi ya kinabii. Unaweza kuangalia mtaala uliobaki.

Nimeandaa usomaji. Kama utaendelea kupangilia usomaji kwa mpangilio ili usijaribu kufanya mtihani wa usiku kucha usiku kucha kabla ya mtihani wa kwanza, kama utayafuata kama ninavyoyapanga kulingana na nyakati darasa linapokutana, hiyo ni kwa faida yako mwenyewe, na hiyo itahusiana kwa karibu na mahali nitakapokuwa darasani kwenye mihadhara yangu, na itakuweka macho katika usomaji wako katika ukurasa uleule, kama wanavyosema—maswali yako?

Ndiyo. Unaweza kusoma habari hiyo. Ni wazi kwamba Januari 24 ni leo.

Kwa hivyo, hayo ndiyo masomo nitakayojaribu kufanya katika siku chache zijazo, na utakuwa pale unapopaswa kuwa. Kuna sura ya utangulizi kuhusu manabii kutoka Heschel. Newsom ni kitabu kingine kinachotupa baadhi ya historia na baadhi ya mada kuu za manabii.

Na nadhani utapata Newsom pia kuwa ya manufaa. Sasa, ingawa naweza kutumia saa nzima kuzungumza nawe kuhusu unyanyasaji wa manabii, nataka kuzungumza nawe kidogo kuhusu mitazamo maarufu kuhusu manabii, tangu nimekuwa nikifundisha kozi hii, kwa sababu kote tunapozunguka unasikia neno nabii, unabii, na uelewa potofu sana wa neno hili uko nje leo. Kila wakati unapoingia Walmart au duka la vitabu la kona ambapo kuna rafu ya karatasi katika duka fulani, daima kuna sehemu ya dini, na karibu nayo, sehemu ya unajimu.

Watu huwa na hamu ya utabiri kila wakati. Kwa ufupi sana, Larry Layman wa kawaida ana wazo hili kwamba manabii ni wale watu waliosimama kwenye pembe za barabara wakiwa wamevaa mavazi meupe na kutabiri maangamizi, kutabiri nyakati za mwisho, na kutabiri wakati ujao. Hilo ndilo walilofanya kimsingi.

Na ni nini kinachofaa kwa aina hii ya mawazo? Naam, nitakuambia, pitia Shaw's. Hapa kuna baadhi ambayo nimekusanya hapa North Shore kwa miaka kadhaa. Hivi

ndivyo watu katika makanisa yetu, hata rafiki yetu mwema Billy Graham ambaye amezungumza katika chuo hiki, wanavyowekwa hapa.

Har–Magedoni inafuata. Mama wa vita vyote yuko wiki chache tu kabla. Viongozi wa kanisa wanaonya.

Viongozi wa kanisa wanaonya. Hapa kuna unabii wa Billy Graham wa siku za mwisho. Je, wewe na wapendwa wako mtaishi? Sasa sitafungua hili.

Hii ni kukutania kidogo tu. Hapa mwaka wa 2000 ulipokuwa karibu kuisha, milenia nyingine, hapa kuna Newsweek. Sambamba na hilo, hii ndiyo Newsweek mnene zaidi ambayo nimewahi kuwa nayo katika miaka mingi sana.

Biblia inasema nini kuhusu mwisho wa dunia. Lakini hapa kuna neno unabii na mwisho wa dunia. Kwa hivyo tena, tunalinganisha unabii.

Inashughulikia waziwazi wakati ujao. Huyu hapa rafiki yetu wa zamani Arafat, ambaye sasa yuko na muumba wake, yeyote yule. Huyu hapa mtu aliye katika hali ya kukosa fahamu, Ariel Sharon, Waziri Mkuu wa zamani wa Israeli.

Ishara za Biblia zinaonya. Har–Magedoni tayari imeanza. Har–Magedoni? Naam, hapo ndipo mahali palipotajwa katika Ufunuo 16.

Vita vya mwisho na vya mwisho. Vita vya mwisho vya historia. Na hapa unaweza kuona yote yanahusiana na Mashariki ya Kati.

Kwa hivyo, ni bora tutoe Biblia zetu kwa sababu Mashariki ya Kati inamaanisha Israeli. Mashariki ya Kati, Inferno, vita vya mwisho vya Herald dhidi ya nguvu za uovu. Nina kipande kingine hapa.

Sitaitupa hapa juu, lakini inazungumzia tai hawa wote wanaokusanyika sasa katika Bonde la Esdraelon, Bonde la Megido, au Bonde la Yezreeli.

Wanafanya nini huko juu? Nadhani kusafisha maiti zote. Hiyo ni... mchunguze mtaalamu wa ndege wa eneo lako, ambaye atasema hiyo ni uvumi tu, kwa njia. Unabii wa Biblia.

Serikali haitaki ujue. Serikali haitaki ujue. Tena, ninanunua vitu hivi vyote kwenye North Shore.

Mpinga Kristo yu hai na anaishi Marekani. Ishara sita zinazothibitisha kwamba dunia inakaribia mwisho. Vita vya Har–Magedoni vitaanza wapi na jinsi vitavyoisha.

Loo, kuna kila aina ya vitu. Hapa kuna hati ya kukunjwa yenye umri wa miaka 2,000 iliyopatikana Yerusalemu. Unabii wa siri wa Yesu Kristo.

Dhoruba kali zitaikumba Marekani msimu huu wa joto. Matetemeko ya ardhi yatafurika na kuwaadhibu waovu. Atarudi duniani kupigana na Shetani mwaka wa 1999.

Nimechelewa kidogo kuhusu hilo. Onyo. Wasomi 12 bora wa Biblia duniani.

Mnapaswa kujua hili. Wasomi 12 bora wa Biblia duniani wote wanakubaliana. Wote.

Mwisho wa dunia umekaribia. Hapa kuna picha za wasomi 12 wa Biblia. Sijawahi kusikia habari zao.

Lakini wao ndio wakuu wa dunia. Viongozi wa kila dini kuu huonyesha ishara za ufunuo ujao. Unabii hushughulikia ufunuo, parousia , ufunuo.

Ufunuo. Hii ni kutoka miaka michache iliyopita. Unabii, 2003-2004.

Na hata inajumuisha katika neno unabii Edgar Cayce. Nani mtabiri? Watu wengi wanamjumuisha Nostradamus, jamaa huyu, na wengine kadhaa katika aina hii yote ya unabii.

Nostradamus anatabiri dhoruba mbaya zaidi katika historia ya Marekani. Kila mtu anavutiwa na biashara ya utabiri. Manabii wenye umri wa miaka 500 wanaonya kuhusu dhoruba kali na mafuriko yataathiri sehemu kubwa ya taifa katika wiki 8 zijazo.

Hilo karibu linaaminika. Je, unaweza kuchukua mengine machache? Unabii mpya wa Biblia. Mpya! Njia tisa za kumfanya mtu yeyote aseme, mimi hufanya hivyo.

Jamani, hili ni suala kubwa. Unabii huu mpya wa Biblia ni upi? Dunia itakuwa paradiso kubwa ya kitropiki yenye amani. Huyu ni mtafiti.

Sasa, hapa kuna hata picha ya Yesu kwenye hii. Unaweza kununua hii. Ni Shaw's Stop and Shop.

Agano la Kale na Jipya. Ya kushangaza! Unabii wa Biblia unatimia. Yeremia, Isaya.

Yote yapo. Miaka saba ya matukio ya kushangaza ya unabii wa Biblia. Watoto wako walikuwa hawajazaliwa bado, lakini hii, sababu 88 za nini kilienda vibaya.

Nilikuwa nikifundisha kozi hii huko Gordon mwanzoni mwa vuli ya 1988 wakati mtu fulani alitabiri kwamba Bwana angerudi Rosh Hashanah 1988, ambayo ni mapema

vuli. Sababu 88 kwa nini unyakuo ungekuwa wakati huo, na jamaa huyu, wakati haukutokea, aliandika makala haya kwa jarida la utafiti wa Kikristo Sababu 88 ni nini kilienda vibaya kumsifu jamaa huyu mwingine ambaye alifikiri mnamo 1988 kwamba huo ungekuwa mwisho wa dunia. Kwa kweli nilikuwa na mwanafunzi katika darasa hili ambaye baba yake alikuwa mchungaji mashuhuri sana huko New York City, na alimwita mwanawe nyumbani kwa sababu kanisa lake maalum, ambalo lilikuwa na muunganisho mzima wa kidini, lilisema hivi ndivyo ilivyo, na tunawataka mrudi nyumbani kama familia.

Kwa hivyo, alijiondoa kutoka kwa Gordon na kurudi kanisani kwake. Ni wazi, baada ya wiki kadhaa kupita, dhana hizi zote za kinabii, kwa sababu ndivyo zilivyokuwa, zilithibitika kuwa si kitu kuhusu tarehe maalum iliyohitajika. Ilikuwa vigumu sana kwa mwanafunzi huyu kurudi na kukabiliana na wenzake katika chuo hiki; ilikuwa ya kusikitisha sana. Alijiondoa kwa muda uliobaki wa muhula. Sasa, tazama, kumekuwa na watu wanaoweka tarehe kwa karne nyingi huko nje.

Watu wamejaribu kila mara kuelewa mambo. Nilikulia katika miaka yangu ya mwanzo ya imani katika dhehebu dogo lililoanzia hapa New England. Lilitwa dhehebu la Kikristo la Waadventista.

Ilikuwa ndogo sana, lakini ilikuwa chini ya takriban 50,000 katika dhehebu leo. Lakini kulikuwa na mkulima kutoka Pittsfield, Massachusetts, ambaye jina lake lilikuwa William Miller, ambaye alisema Bwana angerudi, akaweka tarehe ya 1843, na akahubiri kurudi kwa Kristo, Majilio, kote New England. Unaweza kusoma kuhusu tukio hilo, unaweza kulitafuta kwenye Google, kuna mengi kwenye mtandao. Everett Webbers ameandika kitabu, *The Search for Utopia* ambapo anazungumzia kilichotokea.

Walinunua jengo kubwa katikati mwa jiji la Boston, ambalo zaidi ya watu 2,000 walikuja. Baadhi walikuja wakiwa na vikapu vikubwa, wakitarajia kuruka juu kama familia. Kuna simulizi huko Salem, Massachusetts, katika Makaburi ya Gallows Hill ambapo jamaa mmoja alipanda mti karibu na kaburi la mpendwa wake, akitarajia kuanza maisha wakati wa ufufuo.

Kwa kweli, inaelezea jinsi idara ya zimamoto ya Salem ilivyolazimika kupanda ngazi na kumshawishi ashuke kutoka kwenye mti kwa sababu hakutaka kuja. Wapiga tarumbeta katika mitaa ya Boston walipiga tarumbeta, wakizimia tarumbeta ya Bwana, na bila shaka, usiku huo ulipita Boston bila tukio, tukio kuu la E. Naam, William Miller alisema, oh, nilifanya kosa kwa sababu nilishindwa kulielewa kulingana na mpangilio wa matukio wa Kiebrania.

Kwa hivyo, tulipitia hili tena, na yapata mwaka mmoja baadaye, mnamo 1844, tulipata tarehe nyingine, na bila shaka, hiyo ilishindwa. Sasa ni nini kilichotokea katika mpangilio huu wa tarehe na ikiwa Yesu Mwenyewe hajui hata tarehe ya kurudi

Kwake kama Injili zinavyosema, ni vigumu zaidi kwangu kwa wanadamu wa kawaida kujaribu kutoa tarehe hiyo. Lakini kutokana na harakati hii kuliibuka msisitizo juu ya kuja kwa pili.

Kulikuwa na shule kadhaa zilizoanzishwa zilizotokana na hili, na William Miller alikuwa na harakati kadhaa tofauti zilizojitenga na msisitizo huu wa kuja mara ya pili, ikiwa ni pamoja na Waadventista wa Siku ya Saba, Wakristo wa Waadventista, na wengine kadhaa. Sasa, Biblia inazungumzia kurudi kwa Bwana. Lakini unachopaswa kufikiria ni kwa nini tuna jina la mvulana Gregory.

Kwa sababu Gregory linatokana na neno la Kigiriki la Agano Jipya linalomaanisha kuwa macho, kuwa tayari. Na huo ndio msisitizo ambao Mungu anao tangu nyakati za Agano Jipya, nadhani, na hadi leo, tunapotafuta kuwa wa kibiblia katika mawazo yetu, uvumi usio na msingi na kuwa na msimamo mkali kuhusu aina hizi za mambo ni upumbavu. Msisitizo ni kwamba Agano Jipya linatafuta kuzungumzia ukweli kwamba iko karibu kwamba inaweza kutokea wakati wowote.

Nini kinaweza kutokea? Theolojia ni nini, ukichukua theolojia ya kimfumo, inaitwa eskatologia, na hiyo ni eskatologia. Nadhani jambo hili limezimwa kwa sababu fulani na halitarudi nyuma. Eskatologia inatokana na neno la Kigiriki eschatos , linalomaanisha mwisho au wa mwisho, na theolojia kwa kawaida ni somo la kitu na hivyo katika theolojia ya Kikristo, matukio yanayozunguka kurudi kwa Kristo, ambayo yanajumuisha hukumu za ufufuo zinazohusiana na kuja kwa pili kwa Kristo na utawala na utawala wake. Baadhi huona utawala na utawala huo kama halisi hapa duniani na kukusanywa tena kwa Israeli katika nchi yake ya mababu kama ishara, kama mtangulizi kama kwa namna fulani maandalizi ya kuja kwa pili kwa Kristo.

Wengine wana tofauti katika jinsi hilo linavyoeleweka. Ninachotaka kusisitiza ni ukweli kwamba tunaposikia neno fasihi ya unabii, na katika darasa hili la utangulizi leo, nataka kutaja neno unabii au unabii. Kinachoitwa futuristic kina sehemu ndogo sana ya manabii wa Kiebrania. Mawazo yao yalilenga zaidi hapa na sasa.

Acha niseme hivi: chini ya 10% ya yale uliyosoma katika manabii wa Biblia yalihusu matukio yajayo. Mengi ya yale ambayo manabii walipaswa kusema yalihusu hapa na sasa. Walikuwa warekebishaji wa kijamii wa siku zao.

Manabii, kama Heschel anavyosema katika sura ya utangulizi utakayosoma, ambayo ni kwa ajili ya usomaji wa leo, manabii hutupeleka kwenye makazi duni na wanalamika kana kwamba ulimwengu wote ni makazi duni. Kwa sisi ni kosa dogo, kwetu ni hesabu mbovu katika biashara. Kwa manabii, ilikuwa janga lisilopunguzwa.

Jinsi haki inavyoweza kupotoshwa kwa urahisi na kuwa dhuluma. Huruma ndiyo kitu ambacho manabii mara nyingi huunganisha kufanya jambo sahihi, ambalo pia

linahusishwa na huruma, kuwa na hamu kubwa ya kuwajali wengine. Biblia ya Kiebrania inaita tzedakah.

Zedakah au zedakah, kama ilivyoboreshwa na jamii ya Kiyahudi, inahusu kuishi kwa haki na haki na kutenda yaliyo sawa. Na kwa manabii, walikuwa na wasiwasi na wale waliowazunguka. Maskini, wajane, wageni, wale waliokuwa wamenyimwa haki ya kuwaongoza. Kwa hivyo ninachotaka ufanye neno hili ni kwamba wakati mambo haya yote ya kulisimua kuhusu unabii yanawavutia watu wanapotoka kwenye maduka makubwa, nataka uhukumu mwenyewe kile ambacho manabii wanasema.

Sio kwa kujieleza, ambapo mtu anakuambia watu hawa wanatabiri matukio haya Amerika leo au Mashariki ya Kati leo. Sisemi kwamba Biblia haina cha kusema kuhusu ulimwengu wa kisasa au hata Mashariki ya Kati leo. Lakini ninachosema ni kwamba kwa sababu unabii umetumiwa vibaya sana na watu, uaminifu wa Biblia na wale walio nje ya familia ya imani umeathirika.

Kwa sababu wanasema, kama ulikuwa umekosea katika kutabiri mpinga Kristo huyu, au nina rafiki ambaye ni mtangazaji wa redio ya kitaifa, na anapenda kusema mara kwa mara katika miaka yake ya mwisho baada ya kumzika mgombea wangu wa tano wa mpinga Kristo, niliamua ni bora nibadilishe mdundo wangu wa ngoma. Na alipokuwa kijana, alikuwa akisema mtu huyu, mtawala huyu, mtu huyu ambaye yuko kwenye mandhari ya kisiasa, ni wazi ndiye mgombea wa kuwa mpinga Kristo. Naam, unaweza kuzika wengi tu.

Ukitarajia watu waamini injili unapoiwasilisha kwa sababu unasema ni kweli, basi watasema vema, mchungaji, ulikuwa umekosea katika hili. Huyu jamaa hakuwa mpinga Kristo.

Na ulikuwa umekosea katika hilo. Ulisema itakuwa Rosh Hashanah 1988, na haikuwa hivyo. Sasa, unatarajiaje mimi kuamini ukweli wa neno la Mungu? Kwa hivyo tunapaswa kuwa waangalifu sana.

Kunapaswa kuwe na mengi zaidi kutoka kwenye mimbari za Amerika, hasa wainjilisti wa televisheni na wengine wanaoweka mambo haya nje ili kuwashawishi watu. Kunapaswa kuwe na mengi zaidi yake, labda, kuna uwezekano, lakini maneno ya aina hiyo ambayo mimi huona mara nyingi yanakosekana. Jambo moja ambalo maandiko hayataki tufanye ni kuzingatia sana wakati ujao kiasi kwamba tunashindwa kukomboa wakati uliopo na kufanya kile ambacho Mungu anataka tufanye.

Hii inatukumbusha tatizo muhimu sana linalopatikana katika Agano Jipya. Mojawapo ya vitabu vyetu vidogo katika Agano Jipya inaitwa Wathesalonike wa Pili. Na Wathesalonike wa Pili ilibidi kushughulikia tatizo.

Mojawapo ya matatizo makubwa ilikuwa kwamba Wathesalonike wa Kwanza labda ilikuwa mojawapo ya barua za kwanza zilizoandikwa katika Agano Jipya. Mara nyingi unasikia sehemu zake kwenye mazishi, sivyo? kwa sababu inashughulikia tumaini hakika la kuja mara ya pili. Paulo alitaka kuielezea waziwazi hadhira hii ya Wagiriki ambayo haikuamini katika ufufuo wa wafu.

Wagiriki waliamini katika kutokufa kwa roho. Kwa hivyo, Paulo, akiwaandikia hadhira ya Wagiriki, alitaka kuweka wazi hilo. Bwana atashuka kutoka mbinguni, n.k.

Kutakuwa na ujio wa pili. Lakini kwa sababu watu walivutiwa sana na hilo, Paulo alilazimika kuwaandikia barua ya pili. Barua ya pili inasema watu walikuwa wamekaa kimya na hawakuwa wakifanya kazi.

Uvivu. Kwa sababu walikuwa wamejikita sana, inaweza kuwa wakati wowote, kwa nini ujisumbue kufanya kazi? Na walikuwa wakila chakula cha watu wengine. Mtu alikuwa akila chakula chako cha mchana, kihalisi kabisa.

Na Paulo anasema kama mtu hapaswi kufanya kazi, basi asile. Kwa hivyo kimsingi, Paulo anawaonya katika sehemu ya waraka wake wa pili kwa Wathesalonike: msikae chini mkiwa mmetazama mbinguni. Anza kazi.

Kwa sababu hakuna nafasi ya kuwa na mawazo ya mbinguni, wewe si mwema wa kidunia. Kwa hivyo, Paulo alileta marekebisho kwa kanisa hilo la kwanza katikati ya karne ya kwanza. Na nadhani tunahitaji kuzingatia hilo kwa sababu tunapitia mizunguko hii kanisani.

Wale walioachwa nyuma huzunguka ambapo kila mtu anazungumza. Nilipofika kwa mara ya kwanza katika Chuo cha Gordon, kwa njia, mnamo 1971, nilienda kwenye kanisa la mahali hapo kutembelea, na kanisa lote lilikuwa nje na lilionekana kuhusika kabla ya ibada kuanza. Je, umesoma The Late Great Planet Earth? Na Hal Lindsay.

Kitabu hicho kidogo kiliuza mamilioni na mamilioni ya nakala, na nadhani kilikuwa kitabu cha kidini kilichouzwa zaidi miaka ya 1970 wakati vumbi lote lilipotulia. Na hilo lilikuwa na mwelekeo mkubwa wa wakati wa mwisho. Leo, kuna watu wengi wanaosema, Hal Lindsay ni nani? Sayari Kuu ya Marehemu Dunia ni Nini? Nadhani bado ninaishi juu yake.

Lakini tunapitia mizunguko hii kanisani. Nilialikwa kuongea mara moja katika mojawapo ya jumuiya hizi za wakati wa mwisho zilizoanzishwa kaskazini mwa Minnesota, ambapo watu walihifadhi chakula, na wakaenda nyikani kujiandaa kwa ajili ya mwisho. Nilikuja huko yapata miaka 20 baadaye kwa sababu baadhi ya watu walikuwa wamechoka kusubiri mwisho na walikuwa wameondoka, na kulikuwa na watu wachache tu waliokuwa wakijaribu kuujenga upya kwa mtazamo uliosawazika zaidi wa jumuiya ya Kikristo kuliko sababu ya awali iliyowafanya watu waje.

Kwa hivyo, katika kizazi chenu, mtaona hili. Historia huelekea kujirudia katika eneo hili mahususi. Ninachopenda kupendekeza ni kuwaacha manabii wajizungumzie wenyewe.

Usilete wazo hili la unabii kulinganishwa na wakati ujao. Kimsingi, kwa Kiingereza, neno nabii linatokana na mizizi miwili ya Kigiriki, pro, na kitenzi, phemi . Femi inamaanisha kusema na pro kama ilivyo katika neno kiwakilishi kinamaanisha badala ya au badala ya.

Kiwakilishi ni badala ya au badala ya nomino. Kwa hivyo , kwa kuzingatia asili, angalau, neno nabii linamaanisha tu mtu anayezungumza kwa niaba ya mtu mwingine. Linatoa ujumbe, msemaji wa mtu mwingine.

Hilo ndilo hasa lililo nyuma ya wazo la nabii. Hata hivyo, sasa tumelipakia aina ya maana ya wakati ujao, na manabii walikuwepo kuwaonya watu kuhusu jinsi watu wengine walivyotendewa vibaya. Manabii walikuwepo ili wawe watangazaji wa uadilifu wa kimaadili, wakirekebisha unyanyasaji wa maskini, unyanyasaji wa watumwa, wakipinga ukiritimba wa ardhi, ulevi, waongo, wakandamizaji wa wajane, watu waliopamba nyumba zao wenyewe kama Amosi alivyosema, wakizijenga sawasawa, wakizipamba kwa pembe nzuri za ndovu huku maskini wakipuuzwa.

Hii ni kweli kusikia mapigo ya moyo ya manabii. Walikuwa warekebishaji wa siku zao, kimaadili, kiadili, kiroho, na katika suala la haki ya kijamii. Sasa katikati ya hayo Mungu pia aliwapa tumaini.

Tazama mambo ya kiroho ya watu weusi. Mengi yaliandikwa mwanzoni katikati ya utumwa, katikati ya nyakati ngumu na ngumu, lakini bado nyimbo hizo zinazotutia moyo leo tunaposikia zikizungumzia matumaini. Zinazungumzia wakati ujao.

Wanazungumzia ulimwengu mpya unaokuja, kuhusu kumtumaini Mungu hata katikati ya magumu na majanga ya sasa na mizigo waliyokuwa wakikabiliiana nayo. Kwa hivyo, manabii wana wasiwasi sana kuhusu wakati uliopo, na wakati mwingine wanazungumzia kuhusu wakati ujao ulio karibu. Hebu tumchukue rafiki yetu Yeremia.

Yeye ndiye mwandishi wa tawasifu zaidi kati ya manabii wote, aliyetabiriwa miaka 40 ya mwisho ya ufalme wa kusini. Aliwaonya watu wasipoondoa sanamu zao kwa sababu alisema kwamba miji yenu mingi, ee Yuda, ni sanamu zenu. 586 inakuja.

Babiloni iko karibu kuanguka. Ninawi inakaribia kuanguka, na Ninawi ilianguka mwaka wa 612. Na Babeli ina hamu ya kuja na kukuchukua.

Na kwa kweli, maneno hayo yalithibitika kuwa kweli. Na hivyo Yeremia alizungumzia kuhusu mji ulioharibiwa wa Yerusalemu na hekalu lililoharibiwa ambapo watu walikuwa wakiamini hekalu. Hawakufikiri kwamba lingeanguka.

Kwa kweli, walikuwa na kitu kidogo kulingana na kitabu cha Yeremia, walichoendelea kukisoma. Hili ni hekalu, hekalu, hekalu la Bwana. Nao walisoma hilo.

Namaanisha tuna Mungu bora zaidi huko nje. Hataruhusu nyumba Yake, ikulu Yake, iteseke kwa vurugu. Na Yeremia ilibidi awaonye kuhusu kuridhika.

Lakini Mungu alimfufua nabii mwingine kuwahudumia wahamishwa kwa miaka hiyo 70 huko Babeli kuanzia 586 hadi 516. Na bila shaka huyo alikuwa Ezekieli aliyefanya kazi huko miongoni mwa manabii. Lakini hata huko, Ezekieli alipowahudumia manabii, pia alitoa maneno ya matumaini.

Anazungumzia ufufuo. Anazungumzia urejesho. Sote tumesikia kuhusu Ezekieli 37, bonde la mifupa mikavu ambalo lingefufuka.

Mungu hangewaacha makaburini mwa Babeli. Lakini Israeli ingerejeshwa, nao wangepatikanika. Na ingekuwa zaidi ya uhai wa kimwili.

Mungu angeweka moyo mpya ndani yake na kuondoa moyo wa jiwe na kuwapa moyo wa nyama. Siamini kwamba maana na kina cha unabii huo wa Ezekieli kimepatikana bado. Lakini Ezekieli alizungumzia tumaini.

Hata katika sura za mwisho za kitabu chake, ingawa kuna tofauti kubwa katika jinsi tunavyotafsiri sura hizo tisa za mwisho za Ezekieli, anazungumzia kukusanyika tena katika nchi ya hekalu jipya, aina mpya ya ibada ambapo Mungu Mwenyewe yupo kwa njia mpya na za kuvutia miongoni mwa watu Wake. Na kwa hivyo kuna maneno mawili tu yanayomalizia kitabu cha Ezekieli. Yod-Heh-Vav-Heh-Shema, Bwana yuko pale.

Bwana yupo miongoni mwa watu wake. Kwa hivyo, manabii walipiga makofi, walihukumu, walikosoa kizazi chao, lakini walitoa kitia moyo na tumaini. Je, unamwona Yesu kama nabii? Anza na unachojua.

Ndiyo? Yesu anaelezewa kama mfalme, kuhani, na nabii. Akimtazama kama nabii, mmoja wa wasomi wetu Wayahudi, rais wa Chuo cha Kiebrania, alikuja chuoni na kuzungumza miaka michache iliyopita. Na akasema, Kuna nini kuhusu Yesu kinachokukumbusha manabii wa Israeli? Ni msomi Myahudi anayekuja Chuo cha Gordon na kuwauliza wanafunzi kilichokuwa hapo kuhusu hilo. Naam, Yesu aliwaita watu watubu.

Vivyo hivyo manabii wa Israeli. Yesu alikuwa na wasiwasi kuhusu uharibifu wa maadili na uharibifu wa maadili. Alipinga mambo ambayo alikatishwa tamaa kuyaona hekaluni kwani watu walikuwa wakizingatia zaidi mambo ya kibiashara kuliko mambo ya kiroho.

Na hivyo, angeweza kupindua meza kwa ajili ya wabadilishaji pesa kwa sababu alitaka kugeuza mioyo ya watu kuwa sawa. Hivi ndivyo manabii walivyofanya. Walikemea, na maneno yao yaliuma.

Walirekebisha. Walitangaza. Nani ni nabii? Nabii ni msemaji wa Mungu.

Wakati mwingine Mungu alimpiga na wakati mwingine alitoa tumaini na kutia moyo kuhusu wakati ujao. Kama Talmud inavyosema, ikiwa lazima umpige mtoto kwa mkono wa kushoto, lazima umsogeze karibu zaidi kwa mkono wa kulia. Na neno hilo ambalo marabi walikuja nalo kwa karne kadhaa wakimfuata Yesu ndilo hasa unaloliona katika manabii.

Baadhi ya sehemu za fasihi ya kinabii ni mausia ya hukumu. Lakini kisha Mungu anarudi na haraka anawakumbatia watu wake, anasema nitawasamehe , ninawapa tumaini, ninawaahidi Masihi, n.k., n.k. Je, una maswali yoyote kuhusu jambo lolote nililosema hadi sasa? Acha niwaweke manabii sijui ni kwa nini jambo hili limezimwa leo, lakini acha nitumie nitarudi kwenye chaki yangu ya zamani.

Kwa kuwa vifaa vya elektroniki havifanyi kazi. Kumbuka tulitumia neno Tanakh kwa ajili ya Biblia tunayosoma katika kozi hii. Hilo ni kifupisho.

T inawakilisha Torati. Vitabu vitano vya Musa, kile tunachokiita Pentateuki. Katika kozi hii, tunavutiwa na N ambayo ni Nevi'im.

Wanevi'im ni manabii. K wa mwisho anawakilisha Kethuvim au maandishi. Na bila shaka kuna mpangilio tofauti kidogo wa vitabu katika Biblia ya Kiebrania.

Kwa hivyo tuko hapa katikati ya mgawanyiko wa sehemu tatu wa Biblia ya Kiebrania. Je, kuna yeyote anayejua mgawanyiko huo wa sehemu tatu umedokezwa wapi katika Agano Jipya? Luka 24 inazungumzia yaliyoandikwa katika Sheria ya Musa, Manabii, na Zaburi. Zaburi ni kitabu cha kwanza katika Kethuvim au maandishi.

Kwa hivyo, Nevi'im iliyotafsiriwa kwa Kiingereza ni manabii. Na manabii ni wa sehemu mbili tofauti. Chini ya manabii, Nevi'im, mna manabii wa zamani.

Sasa, ukimwomba Larry Lehman wa kawaida, ambaye nilimrejelea hapo awali, anipe vitabu vya manabii wa zamani, labda usingefikiria hivi, lakini Yoshua, Waamuzi 1 na 2 Samweli, na 1 na 2 Wafalme ndio wanaounda manabii wa zamani. Sasa, kwa kawaida hatufikirii vitabu hivyo kama manabii, lakini vinapatikana katika fasihi ya kinabii ya

Biblia ya Kiebrania, na ingawa, kulingana na utamaduni wa Kiyahudi, vitabu hivyo viliandikwa na watu ambao walikuwa manabii, badala yake vinatupa historia ambayo tunaelewa Sehemu ya B, ambayo ni manabii wa mwisho. Ukitaka kujua kilichokuwa kikiendelea Yerusalemu wakati wa Isaya, unaweza kupata historia nzuri kutoka kwa Wafalme ambayo itakuambia kuhusu Uzia wakati wa kifo chake, Isaya anaanza huduma yake na Hezekia, na kadhalika.

Lakini manabii wa mwisho walikuwa na vitabu vinne. Kulikuwa na vitabu vinne hapa katika kitabu cha kwanza. Yoshua, Waamuzi, 1 na 2 Samweli mwanzoni vilionekana kama kitabu kimoja, 1 na 2 Wafalme kama kitabu kimoja.

Kwa hivyo, katika kumalizia, leo, una Isaya, Yeremia Ezeieli, na kisha kile kinachoitwa Isaya kumi na mbili, Yeremia Ezeieli, na kumi na wawili. Unapochukua nyenzo zote zinazopatikana katika manabii kumi na wawili wadogo, ni takriban ukubwa wa nabii mrefu zaidi. Sasa, Isaya ana sura nyingi zaidi, lakini kwa kweli, Isaya si nabii mrefu zaidi. Yeremia, kwa upande wa kurasa za maandishi, ndiye mrefu zaidi, lakini ikiwa utachukua manabii wote wadogo na kuwaunganisha, jamii ya Wayahudi inawarejelea hawa kama kumi na wawili, na kwa hivyo lengo letu katika kozi hii litakuwa kwa manabii wa mwisho wanaozungumzia hasa Isaya na kumi na wawili lakini nitakuwa nikifanya kazi katika nyenzo kutoka sehemu zingine za hiyo tunapoendelea. Sawa, nadhani wakati wetu umekwisha kwa hivyo tutaishia hapo leo na tutaendelea na nyenzo zingine za utangulizi Jumatano.